

källa: <https://www.oph.fi/sv/laromedel/ihmisterveysoppi/oppitunnit/olikheter>

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Tranås pastorats förskolor och fritidshem

Planen upprättad 191002

Reviderad 200612

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Aktiva åtgärder	4
3. Diskrimineringsgrunder	6
4. Lagstiftning	9

1. Inledning

Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling ligger till grund för vårt arbete för barns lika rättigheter och möjligheter. Vårt mål är att alla barn och vuxna i våra verksamheter ska känna sig trygga, lika mycket värda och accepterade för den de är. Upprättandet av planen är rektorns ansvar, förskollärarna ansvarar för kartläggning och uppföljning och hela arbetslaget ansvarar för att alla arbetar i enlighet med planen. Planen revideras en gång per år.

I planen beskrivs vårt systematiska och målinriktade likabehandlingsarbete och syftar till att främja lika rättigheter och möjligheter för alla barn, samt förebygga och hindra trakasserier och kränkande behandling på förskolan och fritidshemmet. Detta berör Barn – barn, vuxen – vuxen, vuxen – barn, samt barn – vuxen.

Om man som pedagog bevittnar eller själv blir utsatt för någon kränkande handling är det viktigt att det så snabbt som möjligt dokumenteras skriftligt. Se rutiner för akuta åtgärder.

2. Aktiva åtgärder

Det tidigare kravet på att ha en likabehandlingsplan ersätts med krav på dokumentation av aktiva åtgärder. Det handlar om att arbeta förebyggande för att barn och elever diskrimineras eller på annat sätt får begränsande möjligheter. Aktiva åtgärder ska beskrivas i fyra steg och dokumenteras löpande.

Det förebyggande och främjande arbetet handlar om att undanröja risker för att barn och elever blir utsatta för kränkande behandling inom ramen för verksamheten. Arbetet ska vara målinriktat. Barn och elever ska delta i kartläggningen och kan komma med förslag på åtgärder samt delta i uppföljning och analys

Källa: www.do.se

Arbetet med aktiva åtgärder betyder att verksamheten ska arbeta förebyggande och främjande i fyra steg:

1. Undersöka: I detta steg tittar vi på var i våra verksamheter kan det finnas ev. risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter.
2. Analysera: Här analyserar vi orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts.
3. Åtgärda: I detta steg genomför vi de åtgärderna för att förebygga och främja.
4. Följa upp och utvärdera: Arbetet ovan.

Undersöka - kartläggning

Kartläggningen sker löpande under året på varje enhet, Vi använder oss av våra veckoreflektioner, personalkonferenser och i ledningsgruppen.

- Pedagogisk dokumentation: Vara närvarande och lyssna på barnen, vad säger de till varandra? Genomförs varje vecka. Använd dokumentet *Tillbud, diskriminering och kränkande behandling*.
- Trygghetsvandringar, både inne och på gården. Syftet är att ta reda på hur barnen upplever sin miljö på förskolan. Genomförs en gång inne och en gång utomhus per termin.
- Reflektionspromenader: Syftet är att utveckla miljön och göra den tillgänglig för alla barn oavsett, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Genomförs en gång per termin.
- Föräldraenkäter: Vårdnadshavare svara på en årlig enkät för att få syn på om barnen känner sig trygga, samt om förskolan ger lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Genomförs en gång per år. Använd dokumentet *Tillbud, diskriminering och kränkande behandling* för att sammanställa enkäterna.
- Samtal: Sker i vardagliga och planerade situationer, kring likabehandling och utifrån barnkonventionen. Använd dokumentet *Tillbud, diskriminering och kränkande behandling* för att sammanställa samtalen.
- Alternativa högtidsdagar: Hur använder vi den mångkulturella almanackan? Tar vi tillvara på våra olikheter? Sker fortlöpande.

Analysera

I det här steget ska vi analysera orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts i undersökningen genom diskussion vid våra veckoreflektioner.

Åtgärder

Här åtgärdar vi de problem som analysen pekar på. Tidsplanerna åtgärderna och vem som ansvarar för vad.

Följa upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera hela arbetet. Har vi genomfört våra åtgärder? Behöver vi förändra något i vår kartläggning?

3. Diskrimineringsgrunder

Kränkade behandling

Är ett upptädande som kräker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen. Det är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt och det är barnet eller eleven som utsatts av kränkningen som avgör om det är oönskat eller inte.

Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med en eller flera av de sju diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, gester eller utfrysning.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är när trakasserien har sexuella inslag som exempelvis att någon rör på en på ett sexuellt oönskat sätt eller slänger närgångna blickar. Det kan också vara ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Reprissalier

Reprissalier innebär att någon blir utsatt för någon form av bestraffning eller dålig behandling, som en reaktion på att hen har påtalat eller anmält diskriminering.

Diskrimineringsgrunder

Diskriminering är när någon missgynnas eller kränks och ska också ha ett samband med de sju diskrimineringsgrunderna. De sju diskrimineringsgrunderna är:

- Kön
- Könöverkridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuelle läggning
- Ålder

Förklaring av de lagskyddade diskrimineringsgrunderna

Kön

Begreppet kön innebär att någon är man eller kvinna. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra sin könstillhörighet.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses att någon inte definierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel (eller på annat) sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Begreppet omfattar dels en persons mentala eller självupplevda könsbild, dels hur någon uttrycker det som kan kallas personens sociala kön, till exempel genom kläder, kroppspråk, smink eller frisyr.

Diskrimineringsgrunden avser vad som ofta brukar kallas transpersoner. Det är ett paraplybegrepp för människor som bryter samhällets normer för könsidentitet och

kösnuttryck. Även en person som identifierar sig som transsexuell men inte tänker ändra sin könstillhörighet omfattas av denna grund och därmed av skydd mot diskriminering.

Diskrimineringslagens förbud mot diskriminering omfattar ett skydd för personer med ”könsöverskridande identitet eller uttryck”. Ofta använder DO i stället begreppen könsidentitet eller kösnuttryck. Det beror på att DO anser att lagens begrepp (”könsöverskridande”) riskerar att befästa en bild av vissa personer som avviker i ett samhälle där det finns starka normer och föreställningar om kön.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Nationellt ursprung betyder att personen har samma nationstillhörighet, som exempel finländare, polacker eller svenskar. Etniskt ursprung innebär att personer har ett relativt enhetligt kulturmönster. Som exempel kan nämnas att en person tillhör någon av de nationella minoriteterna såsom samer och romer. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. Alla kan därför bli utsatta för etnisk diskriminering.

Religion eller annan trosuppfattning

Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådanda övertygelser som har sin grund eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism och agnosticism.

Politiska åskådningar och etiska eller filosofiska värderingar som inte har samband med religion omfattas inte av diskrimineringslagens skydd.

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. Det kan vara till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födseln, har uppstått efter eller kan förväntas uppstå. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening.

Funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Det är alltså något som en person har, inte något som en person är. En funktionsnedsättning kan märkas mer eller mindre i olika situationer som till exempel allergier, dyslexi, hörsel- och synskador med mera.

Sexuell läggning

Lagen definierar sexuell läggning som homosexuell, hetrosexuell och bisexuell läggning.

Ålder

Ålder innebär uppnådd levnadslängd. Alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering. Källa www.do.se

Definition av olika typer av diskriminering

Upplevd diskriminering

Handlar om att en person själv upplever att hen har blivit utsatt för diskriminering

Strukturell diskriminering

Handlar om enskilda handlingar men handlar framförallt om strukturer: normer och regler som organiserar vårt samhälle, kultur rådande stereotypa föreställningar och beteendemönster, jargonger, hur arbetet fördelas.

Direkt diskriminering

Någon missgynnas genom särbehandling pga. kön, etnisk tillhörighet, religionen eller trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Indirekt diskriminering: att missgynnas genom ordningsregler som verkar vara neutrala men som i själva verket är diskriminerande.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för alla kränkande handlingar är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. Den som upplever sig kränkt ska alltid tas på allvar. Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker en persons värdighet.

Det finns fyra former av kränkande behandling:

- Fysiska: slag, knuffar, sparkar, fasthållning
- Verbala: hot, svordomar, fula ord, könsord, förolämpningar
- Psykosociala: Utfrysning, ryktesspridning, miner, suckar, skratt
- Text- och bildburna: klotter, brev, lappar, p-post, sms, mms

Mobbning: är när någon upprepade gånger utsätts för kränkande behandling av en eller flera individer.

3. Lagstiftning

Skollagen kap 6

Aktiva åtgärder

Målinriktat arbete

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever [...]

Skyldighete att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling

Plan mot kränkande behandling

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Källa: Skollagen (2010:800), 2017 s.44-45

Diskrimineringslagen kap 3

Diskriminering

1 § Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lag (2016:828).

Läroplanen

Grundläggande värden

Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnt har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barns rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.

Förståelse och medmänsklighet

Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Den ska ge barnen möjlighet att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor. Det svenska samhällets ökande internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet. Kännedom om olika levnadsförhållanden och kulturer kan bidra till att utveckla en förmåga att förstå och leva sig in i andra människors villkor och värderingar.

Källa: Lpfö18 s.5-6

Barnkonventionen

Alla artiklar i barnkonventionen är viktiga och utgör en helhet. Men det finns fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn vilka är:

Artikel 2:

Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra varje barn inom jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares, ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börda eller ställning i övrigt. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerhetsställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av förälders, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro

Artikel 3:

Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.

Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra barnet sådant skydd att sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd, med hänsyn tagen till de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dess föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet, och skall för detta ändamål vidta alla lämpliga lagstiftnings- och administrativa åtgärder.

Konventionsstaterna skall säkerhetsställa att institutioner, tjänster och inrättningar som ansvarar för vård eller skydd av barn uppfyller av behöriga myndigheter fastställda normer, särskilt vad gäller säkerhet, hälsa, personalens antal, och lämplighet samt behörig tillsyn.

Artikel 6:

Konventionsstaterna erkänner att varje barn har en inneboende rätt till livet.

Konventionsstaterna skall till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling.

Artikel 12:

Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

För detta ändamål skall barnet särskilt beredas möjligheten att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.
Källa: www.unicef.se/barnkonventionen